

Fôring av kanin

Camilla Bergstrøm

Høy

Høy en god kilde for fiber, og det viktigste du kan gi kaninen din. Kaninen er avhengig av store mengder ufordøyelig høyfiber for at fordøyelsen skal fungere optimalt. Høy skal *alltid* være tilgjengelig i rikelige mengder.

Fiber har blant annet disse funksjonene:

- Beskytter mot kolikk, og forhindrer forstoppelse grunnet pels i tarmene.
- Tilfører væske og volum til avføringen, og gjør avføringsprosessen lettere.
- Forhindrer enterotoksemi, og ivaretar bakteriebalansen i cecum.
- Er en av de beste energikildene for de godartede bakteriene i cecum.

C. Bergstrøm

Høy – Godt for mage og tenner.

Kaninens fordøyelseskanal er laget for raskt å kunne bearbeide store mengder fiberrik/kalorifattig mat. For lite fiber i dietten kan skape store problemer i fordøyelseskanalen. Mange av disse problemene kan forhindres ved å gi kaninen ubegrensede mengder gresshøy.

Kvaliteten på høyet er viktig. Godt gresshøy skal være grovt, grønt, lukte søtt og friskt, støve lite, og se appetittlig ut. Det sies at lukten av godt høy skal minne om lukten

av god tobakk. Siden høyet man får kjøpt i dyrebutikker ofte er dårlig, kan det lønne seg å kjøpe fra en bondegård eller stall.

Høy oppbevares best på et mørkt og tørt sted. Sollys kan ødelegge viktige vitaminer og mineraler i høyet.

Tilby kaninen høy f. eks i en kurv eller høyhekk. Høy som havner på underlaget i buret, og blir fuktig av urin og avføring, må fjernes umiddelbart.

Grønnsaker

De fleste kaniner elsker grønnsaker. De gir variasjon i dietten og er underholdene å spise. Grønnsakene inneholder også mange næringsstoffer kaninen trenger. På grunn av det høye væskeinnholdet bidrar de med å hydrere tarminnholdet, og dermed fremme fordøyelsen.

Introduisering av grønnsaker:

Det er viktig at grønnsaker og annet grønt introduseres sakte og forsiktig, og kun én type av gangen. Ikke fall for fristelsen å gi kaninen store mengder med én gang. Dette kan føre til løs avføring, diaré og kolikk.

Start med en grønnsak (f. eks selleri). Gi en liten bit og avvent til neste dag. Hvis kaninen ikke får løs avføring, så kan du forsøke en litt større bit. Kutt umiddelbart hvis kaninen får løs avføring. Ta deg god tid og beregn minst 5-7 dager på å introdusere hver grønnsak.

Kaninunger har følsomme fordøyelseskanaler og får lett diaré hvis det gjøres forandringer i dietten. 3-4 mnd er en fin alder å begynne å introdusere grønnsaker på. Hvis ungen får mageproblemer anbefales det å vente til den er blitt eldre. Hvor godt kaninunger tåler grønnsaker avhenger mye av hva kaninmoren spiste under drectigheten og dieperioden.

Det er en kjent sak at kaniner og gulrøtter hører sammen, men for *mye* gulrot er ikke bra for den følsomme kaninmagen.

En voksen kanin bør få 3-6 forskjellige sorter grønnsaker om dagen. Mengden bør ligge på 2-4 dl for en kanin på ca 2 kilo. Det kan være svært individuelt hva,

og hvor mye kaniner tåler, så du må prøve deg fram til du finner rett sammensetning og mengde for akkurat din kanin.

En av de daglige sortene bør inneholde A-vitamin (f. eks bete + blader, brokkoli, gulrot + topper, løvetann, endivie, karse, sikorisalat osv).

Grønnsaker kaninen kan få:

<p>Gulrot + topper (selve roten bør begrenses fordi den inneholder mye sukker)</p>	<p><i>Daucus carota</i></p>	
<p>Stangselleri - bør kuttes i biter (ca 2 cm)</p>	<p><i>Apium graveolens</i></p>	
<p>Knollselleri</p>	<p><i>Apium graveolens</i></p>	
<p>Reddik + bladene</p>	<p><i>Raphanus sativus</i></p>	
<p>Grønn paprika</p>	<p><i>Capsicum annuum</i></p>	
<p>Romanosalat</p>	<p><i>Lactuca sativa</i></p>	

Rossosalat		
Lollosalat		
Rucculasalat	<i>Eruca sativa</i>	
Sikorisalat	<i>Cichorium intybus</i>	
Artisjokk	<i>Cynara scolymus</i>	
Gresskar	<i>Cucurbita pepo</i>	
Squash	<i>Cucurbita pepo</i>	
Beter + blader	<i>Beta vulgaris</i>	

Skvallerkål	<i>Aegodopium podograria</i>	
Fennikel	<i>Foeniculum vulgare</i>	
Okra	<i>Abelmoschus esculentus</i>	
Alfalfa (fersk)	<i>Medicago sativa</i>	
Pastinakk	<i>Pastinaca sativa</i>	
Persillerot	<i>Petroselinum crispum</i>	
Spinat (små mengder)	<i>Spinacea oleracea</i>	

Endivie	<i>Cichorium endivia</i>	
Hvetegress	<i>Poa sp.</i>	
Asparges	<i>Asparagus officinalis</i>	
Sukkererter	<i>Pisum sativum</i>	
Tomat (kun små mengder av frukten – resten av planten er giftig)	<i>Lycopersicon esculentum</i>	

Også for kaninene er middagen en sosial begivenhet.

NB:

- Salater med mørkegrønne/ røde blader er fin kaninmat, men de som har lysegrønne blader kan forårsake diaré.
- Agurk og ishavssalat - inneholder nesten ingen næring, og mange kaniner får problemer med magen.
- For mye kål kan føre til forstørret skjoldbruskkjertel (struma) og fordøyelsesproblemer.

Følgende grønnsaker er OK i små mengder, men kan gi enkelte kaniner luft i magen:

Brokkoli	<i>Brassica oleracea var. italica</i>	
Blomkål	<i>Brassica oleracea var. botrytis</i>	
Rosenkål	<i>Brassica oleracea var. gemmifera</i>	
Grønnkål	<i>Brassica oleracea var. acephala laciniata</i>	
Bladkål	<i>Brassica oleracea convar. acephala</i>	

Endivie	<i>Cichorium endivia</i>	
Kålrabi	<i>Brassica oleracea var. gongylodes</i>	
Neper + topper	<i>Brassica rapa rapifera</i>	
Bok Choy	<i>Brassica campestris</i>	

Urter

Kaniner har flere smaksløker enn vi og setter pris på at det faktisk *smaker* litt av maten. Her er urter et fint innslag. De kan gis ferske og/eller tørket, og kan erstatte usunne godterier. Har man mulighet til å høste egne urter, så kan de tørkes og gis til kaninen i vintermånedene. Hvis du høster dine egne urter, så pass på at de er trygge for kaninen. Mange vekster man finner ute inneholder gifter som kan være skadelige. Ikke gå ut fra at kaninen selv vet hva som er giftig. Gi kun vekster du *vet* er trygge. Her er noen du kan prøve:

Basilikum	<i>Ocimum basilicum</i>	
Mynte	<i>Mentha piperita</i>	
Persille	<i>Petroselinum hortense</i>	
Karse	<i>Lepidium sativum</i>	
Salvie	<i>Salvia officinalis</i>	
Karve	<i>Carum carvi</i>	
Dill	<i>Anethum graveolens</i>	

Oregano	<i>Origanum vulgare</i>	
Lavendel	<i>Lavandula sp.</i>	
Valurt	<i>Symphytum officinale</i>	
Løvetann	<i>Taraxacum officinale</i>	
Peppermynte	<i>Mentha piperita</i>	
Rosmarin	<i>Rosmarinus officinalis</i>	
Timian	<i>Thymus vulgaris</i>	

Kløver	<i>Trifolium pratense</i>	
Kamille	<i>Matricaria chamomilla</i>	
Koriander	<i>Coriandrum sativum</i>	
Agurkurt	<i>Borago officinalis</i>	
Pimpernell	<i>Sanguisorba minor</i>	
Kjørvel	<i>Cherifolium cerefolium</i>	
Løpstikke	<i>Levisticum officinale</i>	

Sennepsblader	<i>Sinapis alba</i>	
Estragon	<i>Artemesia dracunculus</i>	
Sitronmelisse	<i>Melissa officinalis</i>	
Brennesle	<i>Urtica dioica</i>	

Mange kaniner elsker urter.
Her må en potte basilikum bøte med livet.

Frukter og bær

Kaniner elsker ting som smaker søtt, men det betyr ikke at de har så godt av det. En fruktbit i ny og ne er bare fint, men frukt og bær bør begrenses til 1-2 ss om dagen. Her er noen frukter du kan gi:

Bringebær + blader	<i>Rubus idaeus</i>	
Blåbær + -lyng (godt for å regulere magen)	<i>Vaccinium myrtillus</i>	
Tyttebær + lyng	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	
Jordbær + blader	<i>Fragaria vesca</i>	
Bjørnebær + blader	<i>Rubus fruticosus</i>	
Eple (ikke kjernehuset)	<i>Malus</i>	

Melon	<i>Cucumis trigonus</i>	
Papaya	<i>Papaya vulgaris</i>	
Pære	<i>Pyrus sp.</i>	
Fersken	<i>Amygdalus persica</i>	
Ananas	<i>Ananas comosus</i>	
Druer	<i>Vitis sp.</i>	
Banan	<i>Musa sapientum</i>	
Appelsin (ikke skall)	<i>Citrus aurantium</i>	

Mango	<i>Mangifera indica</i>	
-------	-------------------------	---

Fersk papaya og ananas har enzymer (papain og bromelain) som sies å kunne hjelpe til å bryte ned matpartikler og slim som binder sammen pels i fordøyelsessystemet. Bruk det gjerne forebyggende og under røyteperioder for å hindre at "hårballer" dannes. Kun fersk papaya og ananas inneholder disse enzymene, ikke hermetisert eller tørket.

3-4 mnd er en fin alder å introdusere grønnsaker for første gang.

Husk at det må gjøres forsiktig og over lang tid for å unngå mageproblemer.

Blomster

Blomster er ikke bare pene å se på, men kan smake godt også.

Her er noen blomster du kan prøve:

Epleblomst	<i>Malus sp.</i>	
------------	------------------	---

Sennepsblomst	<i>Sinapis alba</i>	
Basilikumblomst	<i>Ocimum basilicum</i>	
Agurkurt	<i>Borago officinalis</i>	
Pimpernel	<i>Sanguisorba minor</i>	
Ringblomst	<i>Calendula officinalis</i>	

Kamille	<i>Matricaria chamomilla</i>	
Kløver	<i>Trifolium pratense</i>	
Koriander	<i>Coriandrum sativum</i>	
Løvetann	<i>Taraxacum Officinale</i>	
Daglilije	<i>Hemerocallis sp.</i>	
Dill	<i>Anethum graveolens</i>	
Tusenfryd	<i>Bellis perennis</i>	

Fennikel	<i>Foeniculum vulgare</i>	
Gladiolus	<i>Gladiolus sp.</i>	
Isop	<i>Hyssopus officinalis</i>	
Jasmin	<i>Jasminum sambac</i>	
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>	
Lavendel	<i>Lavendula sp.</i>	
Rose	<i>Rosa sp.</i>	

Rosmarin	<i>Rosmarinus officinalis</i>	
Salvie	<i>Salvia sp.</i>	
Solsikke	<i>Helianthus annuun</i>	
Timian	<i>Thymus sp.</i>	
Groblad	<i>Plantago major</i>	

Hva som kan gi ALVORLIGE fordøyelsesproblemer:

Hele frø, nøtter, korn, mais, erter, linser, bønner, poteter, bambusskudd, alle melkeprodukter (f. eks yoghurtdrops), råsukker (kjeks, kake og annen menneskemat).

Hvorfor det er skadelig?

Yoghurt blir brukt til syke kaniner i en kort periode for å stimulere bakteriefloraen i tarmen; altså, kun til kaniner som bruker antibiotika, eller kaniner med fordøyelsesproblemer. Kaninen kan ha godt av bakteriene i yoghurt, men fett og særlig laktose er skadelig. Voksne kaniner har ikke de rette bakteriene til å fordøye melkederivater. Les mer her:

http://www.medirabbit.com/NO/GI_no/Food/yoghurt_no.htm

Bruk heller Protexin eller Zoolac (fås gjennom veterinær), eller et annet melkefritt probiotisk produkt for å stimulere/stabilisere bakteriefloraen hvis det skulle være nødvendig. Kontakt alltid veterinær ved langvarige mageproblemer.

Les mer om bruk av probiotika her:

http://www.medirabbit.com/NO/GI_no/Bacterial/probiotics_no.htm

Hele frø, nøtter, korn, mais, erter, melkeprodukter og råsukker blir antatt å kunne skape alvorlige fordøyelsesproblemer. Gjennom forskning er det funnet ut at disse produktene kan bidra til dødelige tilfeller av enterotoksemi, en giftig overflod av "dårlige" bakterier i tarmen. I frø, korn og mais er det dessuten mye mer stivelse enn en kaninmage kan håndtere i lengden. En del stivelse kan passere helt greit gjennom tynntarmen, men mesteparten ikke blir tilgjengelig før det når cecum (der den myke blindtarmsavføringen blir produsert). Her blir det en potensiell energikilde for bakteriene. I motsetning til fiber, som forhindrer esing/gjæring, så gjør stivelse at cecum eser opp fort, noe som kan føre til overvekst av bakterier og kolikk. Kolikk kan være dødelig hvis det ikke blir behandlet *raskt*.

Et av problemene med mye sukker og fett i dietten er at kaninens forbrenning er laget for et svært magert kosthold. Overskuddet forbrennes ikke, men ender opp som fett på kroppen. Overvekt er veldig usunt og skadelig for kaniner fordi de rett og slett ikke er skapt for å være overvektige. På grunn av begrenset forbrenningen og aktivitetsnivå ender ofte kjæledyrskaniner opp som overvektige pga feil kosthold. I tillegg til at kaninen blir overvektig vil overskuddsfettet samle seg opp i lever og blodårer. Dette ender ofte med døden som følge.

Les mer om kolikk her: <http://www.bio.miami.edu/hare/ileus.pdf>

Får DIN kanin søppelmat?
Styr unna sukker, fett og "kaningodterier"
som selges i dyrebutikker.

GIFTIG!

- * Rå bønner som limabønner, snittebønner og soyabønner.
 - * Løk - alt innen løkfamilien. Les mer her:
http://www.medirabbit.com/NO/GI_no/Food/onion_NO.htm
 - * Rabarbra
 - * Sjokolade
 - * Sitruskall
 - * Avokado (inneholder et giftig komponent som heter persin)
 - * Kjerner og steiner i frukt (også epler og pærer)
- Liste over giftige planter for kanin finner du her (engelsk):
<http://www.adoptarabbit.com/articles/toxic.html>

Kvister

Tennene vokser hele livet (ca 2 millimeter i uken), og det er derfor lurt at kaninen har kvister og greiner som den kan beskjeftige seg med. Det er mange treslag som kan brukes, men man må være sikker på at de ikke er sprøytet eller forurenset. Ikke ta grener fra trær langs trafikkerte veier.

Trær som bærer frukt med stein i (f. eks plommer, kirsebær, moreller og lignende) er giftig for kaniner.

Trygge treslag:

Selje, pil, gran (vanlig og edel), rogn, ask, poppel, osp, epletrær, pæretrær, hassel, hagtorn, lønn, bjørk, einer.

Pellets

Pellets er en konsentrert kilde for energi og næringsstoffer. Det fungerer som vitamin- og mineraltilskudd, og forsikrer at kaninen får i seg alle næringsstoffene den trenger for å vokse og holde seg frisk. Selv om fersk mat kan være rik på mineraler og vitaminer, så mangler den visse næringsstoffer som f. eks essensielle fettsyrer. På kort sikt trenger ikke lave konsentrasjoner av disse næringsstoffene medføre problemer, men over tid vil det ha en innvirkning på kaninens generelle helse.

Gode kaninpellets bør inneholde minst 18 % fiber, 12-14 % protein, maks 3 % fett og maks 1 % kalsium. En tommelregel er at fiberinnholdet alltid skal være høyere enn proteininnholdet.

Den veiledende mengden pellets for en voksen kanin er ca 0,25 dl per kilo kroppsvekt per døgn.

Her må du også se an din kanins individuelle behov. Enkelte kaniner har raskere forbrenning og trenger mer energi enn andre.

Kaniner i vekst (under 6 mnd) har også behov for mer pellets. Det samme gjelder hunner som brukes i avl, kaniner som lider av en sykdom, eller kommer seg igjen etter kirurgiske inngrep.

Begrensede mengder pellets er en del av en sunn kanindiett, og en balansert kilde for vitaminer og mineraler. Pellets har et høyt kaloriinnhold og kan bidra til at kaninen blir overvektig hvis den spiser for mye.

Kaninens viktigste fôr er og blir HØY. Det er høyet som forsikrer at fordøyelsen fungerer optimalt – og en god fordøyelse er nøkkelen til en frisk og glad kanin.

VELBEKOMME!

Takk til...

Kaninene/læremestrene mine Babs, Robin, Pia, Todi og Lille og til Esther van Praag som var så snill å legge ut artikkelen på MediRabbit.

Innholdet på denne siden må ikke kopieres eller publiseres på nytt noe annet sted.

FEBRUAR 2005

